

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

גליון 2808

יום ראשון י"ב טבת תשפ"ד

דף היומי בבלי: ב"ק נב | עמוד היומי: ברכות לו: | דף הכולל: ב"מ מה | קנין ירושלמי: שביעית עח

דף היומי בהלכה: קפ"ט א' .

מוסר: שם עולם - ודע דעצה זו' עד 'והנה כאשר נתבונן'.

קנין חכמה הלימוד השבועי: שער התשובה "והנה מדרגות רבות" עד "ארבעה ועשרים דברים"

**אילו היה יודע כמה ימים מראש, היה מתארגן
עם רכבת או טיסה, אז עכשיו אין ברירה חוץ
מלשכור רכב ולנסוע מהלסינקי עד רובינמי.
הוא פנה להשכרת רכבים, שם הסתכלו
עליו ושאלו אותו: תגיד, אתה שפוי?**

רבי אברהם מרדכי מלאך על הדרך לרובינמי שבפינלנד

תשמעו סיפור.

בקיצור הוא מבין שמדובר ביהודי שלא ממש מקפיד על שלש
קוגלים בשבת ראש חודש שחל בחנוכה... אבל לפחות יראה איך
הניצוץ היהודי בוער אצלו. כעת הוא מחפש מוהל בשביל הבן
שלו, הוא רוצה להמשיך עוד דורות יהודיים על טהרת הקודש.

הוא חושב לעצמו שאילו הייתי יודע כמה ימים מראש הייתי
מתארגן עם רכבת או טיסה אבל בשביל זה יש צורך להזמין
כמה ימים מראש, אז עכשיו אין ברירה חוץ מלשכור רכב ולנסוע
מהלסינקי עד רובינמי. הוא הולך להשכרת רכבים וכרגיל שואלים
אותו את השאלה המעצבנת כמה קילומטר אתה משער שתצא
לנסוע, והוא אומר שלא הרבה, רק עשר שעות לרובינמי.

ומסתכלים עליו שם ואומרים לו, 'תעשה לי טובה, אתה שפוי?
איך אתה חושב לנסוע? אתה יודע כמה קר בחוץ? אתה יודע
שעכשיו מינוס חמש עשרה מתחת לאפס? אם תיסע דרך ארוכה
כל כך האוטו שלך יקפא.'

שאל אותו המוהל, 'האם זה מסוכן לנסוע?'

'לא הייתי אומר מסוכן אבל קיים ריזיקה.'

אומר לעצמו היהודי אם זה רק בגדר ריזיקה אז נוסעים, הרי
בדיק בשביל זה אנחנו יהודים!!! והוא לקח את האוטו ויצא לדרך
הוא נוסע שעה ועוד שעה, אבל אחרי כמה שעות שהמזגן על
חום ואתה לוחץ כל הזמן גז ברקס הוא מתחיל להרגיש עייפות,
והוא ניסה להתגבר. עד שהוא חשב לעצמו, מה רע לעצור בצד

האמת שאני לא יודע אם הסיפור הזה היה באמת או לא, אבל
מה שברור שזה סיפור אמיתי!!!... כי הרעיון שלו אמיתי.

את הסיפור קראתי באחד העלונים, היה פעם יהודי בשם ר'
מנשה שהיה גר בארץ ישראל, אבל רוב השנה הוא היה נמצא
בשליחות באירופה. היה לו את התעודה המפורסמת של 'מוהל'
ו'בעל תפילה' וגם 'מסדר קידושין', ובמקרה הצורך הוא היה גם
סנדק, בקיצור הוא פועל הרבה במקומות רבים במקומות נידחים
ור' מנשה היה רוב השנה בפינלנד באיזה עיר בשם הלסינקי,
ויום אחד הוא מקבל טלפון, 'שלום, שמי דניאל, אני גר באיזה
כפר נידח איפה שהוא, שזה כל כך נידח עד כדי שזה נידח גם
מהאובדים בארץ אשור והנידחים בארץ מצרים... ואני ואשתי
הגענו לא מזמן לפינלנד למקום בשם רובינמי, ואנחנו הפכנו
עולם שלם כדי למצוא מוהל לתינוק שלנו, וללא הצלחה. ניסינו
חב"ד בכמה מקומות ללא הצלחה עד שהשגנו את השם שלך.
שמעתי שאתה מוהל בהלסינקי ואני נמצא מרחק נסיעה ממך של
עשר שעות ברכב, ואני מתחנן אליך, שמחר הברית, אנא תבוא,
אני ישלם לך, הכל נעשה, אבל בבקשה תבוא.'

ר' מנשה שומע, והיהודי ממשיך ואומר לו, 'אתה צריך לדעת,
אתה לא תאמין שאני יהודי, כי אני לא נראה בכלל בכלל כמו
יהודי. כבר הורדתי את הגרביים השחורות (השווארצע זאקע'ן)...'

כיבדו אותו לדבר. נעמד המוהל ואמר להם 'רבותי, אני רוצה לספר משהו שעבר עלי אתמול בלילה בדרך לפה ומה שחשבת על הבעל ברית'. והוא סיפר את כל מה שאירע, ובסוף הוא סיים, 'אני לא מכיר את אותו בן אדם שעבר אז אבל הוא לימד אותי רעיון חשוב: אל תעצור'.

זה מה שאנחנו לומדים. אל תעצור כי אם אתה עוצר, אז כל העסק יקפא. תמשיך לנסוע, תמשיך לנסוע, זו הייתה הפקחות של הפיקח הזה. אל תפסיק לעבוד, כי כל עוד שאתה עובד יש לך ניצוצות, יש לך התלהבות, יש לך אש, והאש הזאת תשרוף את כל המפריעים. אבל אם תעצור ותתחיל לחשוש ולשאול שאלות ותחשוב לישון קצת לא תוכל להידלק שוב.

יש לנו יהודי בעל הברית שגר בקור של פינלנד אבל הניצוץ לא נכבה. הוא רוצה להמשיך, להקים עוד דורות. הרעיון הזה הוא מאוד חזק ונוגע לחיים שלנו, להמשיך ולא להתפעל. אל תפחד, רק תמשיך במה שאתה צריך לעשות. (גיליון 'אסדר לסעודתא')

ולנמנם איזה חצי שעה ולהמשיך בדרך. אבל הוא לא ממש ראה מקום לעצור בצד הכביש. בסוף הוא מצא לו איזה מפרץ בצד הכביש, והוא חונה שם. והוא רק עוצר את הרכב והנה עבר אז רכב אחר לידו וצועק לו הנהג בתחנונים, 'הלו, נהג יקר! אני מתחנן אליך אל תעשה את זה, אל תעצור, תמשיך לנסוע'.
'למה?'

'אתה חייב להבין, כל כך קר בחוץ שאם הרכב יעצור, אפילו רק לחצי שעה או שעה, לא תוכל להמשיך לנסוע. המנוע יקפא. כל עוד שאתה נוסע והמנוע פועל, יש אש בפנים והוא לא יקפא. אבל אם אתה רק עוצר לאיזה חצי שעה אני מבטיח לך שאתה לא תצליח להמשיך לנסוע'.

המוהל שמע את המילים האלה זה נתן לו כוחות מחודשים, והוא ממש התעורר - רק לא לישון. אני לא הולך להיתקע בהרי אררט בכביש בין רובינמי והלסינקי... וככה הוא נסע וכנראה ביחד עם האדרנלין עם כוח הרצון החזיקו אותו עד רובינמי. הוא הגיע ובאמת היתה שם ברית עם סעודה נפלאה, ואז

**רבי שלום פנה אל הנער וביקש ממנו להסביר לו
מה זה כדורגל. הבחור שמח לתאר לרבו את כללי
המשחק שהעסיק אותו ימים ולילות, 'יש שתי
קבוצות שחקנים שמתרוצצים לאורך המגרש'..**

מה שהצדיק רבי שלום שבדרון זצ"ל למד ממשחק הכדורגל

כל קבוצה היא לקלוע את הכדור לשער של הקבוצה המתחרה. 'אני לא מבין למה שתי הקבוצות מתחרות ומתקוטטות אחת עם השניה?' התמם רבי שלום. 'הרי כל קבוצה יכולה לקחת מגרש משל עצמה ולקלוע את הכדור לשער שוב ושוב בלי כל הפרעה. בוא איתי עכשיו למגרש ותראה שאני קולע גולים בלי סוף'.
הבחור התחיל לצחוק: 'כבוד הרב, אני רואה שרבנים וכדורגל הם כמו שני קווים מקבילים שלא נפגשים לעולם. זו לא חכמה לבוא למגרש ריק ולקלוע גולים בלילה כשאף אחד לא נמצא. כל האתגר הוא לקלוע את הכדור כשיש במגרש מגינים מנוסים ושוערים מקצועיים, שמנסים בכל כוחם לבלום את הכדור ולמנוע ממנו לחדור לשער'.
את התשובה הזו בדיוק ציפה רבי שלום לשמוע. 'האם אתה חושב שאני לא יודע מה זה כדורגל? אני יודע מה זה כדורגל עוד לפני שנולדת, אבל רציתי שתלמד מהמשחק הנבוב הזה כלל חשוב בעבודת ה'. כפי שבכדורגל, האתגר הוא לקלוע את הכדור דווקא כשיש לפני השער מגינים ושוערים, כך בתורה, האתגר הוא להגיע לשיעור דווקא כשנמשכים לעסוק בדברים אחרים. ההתמודדות היא שנותנת משמעות לפעולות האדם. דווקא מתוך הקושי והנסיון - האדם גדל ומתרומם'.

(מתוך הספר 'לרומם')

רבי שלום שבדרון זצ"ל נהג למסור שיעור קבוע לבני נוער. באחד הימים נעדר אחד הנערים מהשיעור, וכך אירע גם ביום שלאחר מכן. לאחר שבוע בו הנער לא הופיע בשיעור, דפק רבי שלום על דלת ביתו. הבחור פתח את הדלת והופתע לראות את רבי שלום שבדרון בכבודו ובעצמו ניצב בפתח ביתו.
רבי שלום ניגש ישר לעניין שלשמו בא: 'ספר לי בבקשה, מה קרה, ספר לי למה הפסקת להגיע לשיעורים. האם אתה לא מרגיש טוב? אולי ההורים שלך לא מרגישים טוב?'
כשהבחור סיפר כי הוריו בקו הבריאות, ביקש רבי שלום להיכנס פנימה ולשוחח. הבחור הכניס את רבי שלום לסלון והסביר בהתנצלות מדוע הוא לא הופיע בבית המדרש. התברר כי באותו שבוע נערכה סידרת משחקי כדורגל אולימפיים, והבחור לא השתתף בשיעורים, משום שלא היה מסוגל לוותר על הצפייה והיה דבוק למסך.

רבי שלום הבין בפקחותו, שיהיה קשה לנתק את הנער מהמשחק האהוב עליו. במקום לנסות לשכנע את הנער לוותר על הצפייה, ביקש ממנו רבי שלום להסביר לו מה זה כדורגל. הבחור שמח לתאר לרבי שלום את המשחק שהעסיק אותו ימים ולילות: 'יש שתי קבוצות שחקנים שמתרוצצים לאורך המגרש. מטרתה של

'אחרי שלושת רבעי שעה הוא ניגש אליי עם העגלה כדי שאעשה לו חשבון. אמרתי לו, 'סליחה שאני מתערב, אבל שמעתי אותך מתקשר לחפש עבודה בניקיון ובגנות..

טיפ חשוב למעסיקים..

'אמר לי האישי: 'לא, לא, ברוך ה', אני עובד מצאת החמה עד צאת הנשמה, וצריך גם איזה דף היומי בערב. אני לא לוקח עוד עבודות'.
'אמרתי לו: 'שמת לב, שאתה מדרש פליאה? במשך שלושת רבעי שעה אני שומע אותך מתקשר לעוד בנין ועוד בנין, ומתחנן לקבל עבודה. וכשאני בא להציע לך עבודה שעה בשבוע, אתה אומר לי שאתה לא מוכן לקבל, כי אתה עמוס?!'
'תבין', הוא אומר לי, 'אצלי בנין זה בנין, גינה זה גינה, אני מנקה עם כל הלב. אבל כמה אדם יכול לעבוד בלי לקבל משוב, בלי לקבל מילה טובה? אני מנקה את הבנין, ונראה לאנשים שהבנין התנקה מאליו. אני מטפח את הגינה במסירות גדולה, ודיירי הבנין עוברים לידי, רואים אותי מתייגע, ומתעלמים ממני, כאילו אני לא קיים. מילה טובה אחת אני לא שומע. ואז, כשאני מרגיש חנוק, ההכרח לא יגונה, ואני משנה קצת את הקול שלי - לכן, דרך אגב, דיברתי קצת בצעקות - ואני מתקשר לדיירים בבניינים שאני עובד בהם, ואני מציע את עצמי, כדי לשמוע מהם שהם מרוצים מאד מהגנן ומהמנקה שלהם. ממני!'
בואו ניקח לעצמנו את המסר: כמה חשוב לפקוח את העיניים ולפתוח את הלב! לומר מילים טובות בשפע, ב'פרגון', בהערכה אמיתית! חבל על כל 'מילה טבא דיכיל למלל ולא מליל'.
(נאה דורש)

יהודי אחד שיש לו חנות גדולה בבני ברק, סיפר את הסיפור הבא:
'השעה היתה שלוש בצהריים, והחנות היתה כמעט ריקה. רק אדם אחד הסתובב שם עם אוזניית בלוטוס, ממלא עגלה ומדבר בקולי קולות. בין אם רציתי ובין אם לא, שמעתי כל מילה שלו. הבנתי מהשיחה, שהוא מחפש עבודה כגנן וכמנקה בניינים. הוא התקשר שוב ושוב, לכל מיני מספרים, ונשמע שבשום מקום לא קיבלו אותו לעבודה.
'ריחמתי עליו. אם ספרנו נכון, הוא עשה כחמש-עשרה שיחות, וכולם אמרו לו, 'לא, אין לנו צורך. אנחנו מרוצים מאד מהגנן ומהמנקה שלנו, הוא עושה עבודה מצויינת. אנחנו לא רוצים להחליף'.
'אחרי שלושת רבעי שעה הוא הגיע עם העגלה, וניגש אליי שאעשה לו חשבון. אמרתי לו, 'סליחה שאני מתערב, אבל שמעתי אותך מתקשר לחפש עבודה בניקיון של בתים ובגנות. תשמע, אצלנו אחרי שהמנקה מנקה את הבנין, יש שאלה הלכתית. לא בטוח שמותר לברך ברכה בבנין... הוא לוקח סמרטוט שמונח שם משבוע שעבר, ספוג במים מעופשים, ומדיף ריח רע. הוא עובר עם הסמרטוט הזה על אמצע הלובי, ומסמן 'וי', שעשה את העבודה. מאחר שאתה מחפש עבודה, אולי תבוא לעבוד אצלנו?'

באחת הפעמים בהן ביקרתי בשיבה הוא ניגש אליי בהתלהבות, 'אתה יודע, אנחנו לומדים מסכת מכות'.. הוא לא חיכה לתגובה ופנה אל מקומו בבית המדרש, מתחת לגמרא הגדולה הוא שלף את המחברת הסגולה והראה לי..

הרב ישראל היימן על עומק וחזרה, ואיך זה קשור לפרשת השבוע

שייכת לפרשת השבוע.
כשהוא נכנס לשיבה לא היה לו ידע כמעט בלימוד הגמרא. הוא ידע מעט מאד על סגנון הגמרא ומבנה הלימוד בה. עם הארמית הוא לא הסתדר בכלל. כל השפה, צורת החשיבה, והמושגים, כל אלו היו זרים לו לחלוטין.

לפני מספר שבועות השתתפתי בחתונה מרגשת. החתן היה בחור שלפני כמעט עשור נכנס לשיבה של בעלי תשובה בה שימשתי כאברך חונך. הוא היה אז בחור צעיר בן ארבע עשרה והתמודד עם סיפור חיים מרגש מאד. הסיפור שלו שווה מאמר נפרד, אבל אנקדוטה אחת ממנו

הוא לא חיכה לתגובה ופנה אל מקומו בבית המדרש, מתחת לגמרא הגדולה הוא שלף את המחברת הסגולה והראה לי את הסיכומים שהוא שמר מאז. 'אני משתמש בזה היום, גם כדי להבין את הגמרא, וגם כי זה כל כך כיף להיזכר בעבודה ובעמל של אז'... דמעות עמדו בעיני. בבת אחת חזרתי לאותו חורף מייגע ומענג... בעיקר ריגש אותי לראות איך הוא מתרפק בגעגוע לאותו עמל ויזע, איזה שמחה גורמים לו עכשיו אותם דמעות ואנרגיה שהוא השקיע אז. זה המחיש לי יותר מכל את אמרתו של החפץ חיים בפרשתנו.

"יששכר חמור גרם רובץ בין המשפתיים" - יששכר מטה את שכמו לסבול כחמור וברש"י מבואר שהסבל הוא עול התורה. שואל הסבא קדישא מראדין זללה"ה, מדוע עמל התורה משול לחמור? גם במסכת ע"ז הדימוי מובא בהרחבה, "לעולם ישים אדם עצמו כשור לעול וכחמור למשא". מדוע אם כן נמשלה התורה לחמור ולשור?

אלא שהביאור בזה הוא שהשור כוחו לחרוש, הוא עמל בקושי בשדה לחרוש את התלמים, לחרוץ את האדמה, זה הכח שמצמיח את הצמחים. אחרי כל זאת בשביל להנות מהם צריך את החמור שיסחוב על גבו את התבואה אל הבית ולשוק. אם הם יישארו בשדה לא יועיל לאף אחד עמלו הנורא של השור, כל העבודה תרד לטמיון.

הלימוד בעמל נמשל לשור. לחרוש בעומק את אדמת המוח, להעמיק חקר בעמל גדול. אז צומחת מתיקות התורה וידיעתה. אבל בלי החזרה עוד ועוד המקנה את התורה לבעליה אין אפשרות להנות מהטוב הזה.

מבאר החפץ חיים זצ"ל, שבט יששכר היו שוורים בלימוד התורה בעומק העיון ובעמל התורה שהביאו אותם לחידוש בה ולפירות מתוקים, אבל הצטיינותם המיוחדת והברכה של יעקב להם הייתה דווקא על חמור למשא, חזרה שוב ושוב עד שהם יקנו בתורה קניין נצח ויזכו להיות פוסקי ההלכה והדיינים בכלל ישראל.

זוהי כוחה של חזרה. כחמור למשא. ויט שכמו לסבול עול תורה, זה קשה אבל מתוק מאין כמוהו!

דבר אחד היה לו בשפע. 'כח רצון'... כח עיקש וחזק של רצון בלתי נגמר ללמוד ולדעת את תורת ה'. לעלות ולהתעלות. וזה היה פשוט מעורר השראה.

ישבתי איתו חודשים ארוכים יום יום, במשך שעתיים של סדר א'. למדנו מסכת מכות מתחילתה בעמל ויזע רבים. הלימוד כלל הסבר ושוב הסבר, ליטוש הפרטים ושיוף ההבנה של השקלא וטריא מי שלא חווה את הלימוד עם מתחילים לא יבין את מה שאני כותב כאן... כל שאלה בגמרא צריכה הסבר וחזרה על מה שנכתב קודם כדי להבין מה ההקשר של השאלה לכאן. כשסוף סוף מבינים את השאלה מתחיל כל 'הסרט' מחדש כשמנסים להבין את התירוץ... הסבר של התירוץ, הבנה של כל הפרטים, אז צריך להתחיל להסביר שוב מהתחלה מה הייתה הנחת היסוד, מה השאלה ואיך התירוץ עונה עליה...

התייגענו כהוגן. אבל על דבר אחד לא וויתרתי. על הסיכומים אחרי כל מסע כזה, בסוף כל קטע ביקשתי ממנו לסכם את הנלמד. בדרך כלל כל מה שתיארתי כאן התחיל מהתחלה כאילו לא למדנו עדיין כלום... אבל בסוף הוא הבין, הייתה לו מחברת גדולה שהתמלאה לאט לאט בסיכום של עמוד ועוד עמוד. כך הגענו עד דף ו'.

אני לא זוכר אם אז עברו בישיבה למסכת אחרת או שבדיוק אז הסתיימה התקופה בה לימדתי בישיבה ועברתי למקום אחר. מכל מקום שם בדף ו' נפרדה דרכנו הלימודית. אז הוא כבר היה במצב שהוא לא צריך את העזרה המאסיבית הזו. בשיתוף עם כלל רבני הישיבה כמובן, הוא הפך לאט לאט לבחור למדן שיודע ללמוד ולחדש מעצמו. בסיימה של תקופה הוא עבר ללמוד באחת הישיבות החשובות וכאמור לפני כמה שבועות הוא התחתן וזכיתי לשמוח איתו בשמחתו.

באחת הפעמים בהן ביקרתי בישיבה שם, עוד בטרם עבר משם לישיבה החשובה בה הוא למד בשנים האחרונות, מיד כשנכנסתי הוא בא אלי בהתלהבות, "אתה יודע, אנחנו לומדים מסכת מכות"... לא זכרתי בכלל שלמדנו יחד את המסכת הזו והגבתי בחיוך, לא הבנתי ממה הוא מתלהב. "אתה לא זוכר? מכות למדנו ביחד"...

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

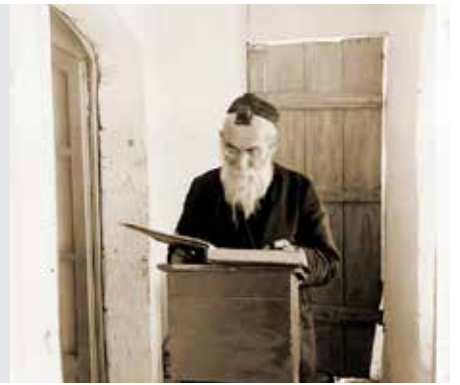
הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

נרגש ונרעד הסבא מסלבודקה. הסיר את כובעו מעל ראשו והניחו על השולחן. עטור בכיפתו הגדולה ניגש אל הבחור, כופף את ראשו לפניו וביקש ממנו: 'הנח את שתי ידיך על ראשי וברכני!'

סיפור נפלא ומעורר על המעביר על מידותיו

מיותר לציין כי עולמו של הבחור חרב עליו. מאחד הבחורים המובחרים בישיבה הפך לבחור ששידוכו הופר, ומי יודע על מה ולמה...

השנים חלפו, מלמת העולם פרצה, והבחור עדיין יושב כבחור בישיבה, שנדדה בצוק העתים לעיירה קרעמנטשוק.

באחד הימים נקרא הבחור אל חדרו של ראש הישיבה, הסבא מסלבודקה צוק"ל, וראש הישיבה הושיט לו מכתב.

את המכתב כתב אותו צר עין שבגיניו התפרק השידוך. במילים סוערות התוודה כי עשה זאת רק מתוך רוע לב וקנאה כבושה. 'ואולם', כתב האיש, 'מאז קיבלתי את עונשי במידה גדושה, צרות צרורות ואיומות החלו לרדוף אותי זו אחר זו, ואני מבין היטב למה באו עלי כל הצרות הללו. שמעתי שבחור זה טרם מצא את זיווגו עד היום הזה, ואני מבקש ממנו מחילה וסליחה, אולי יחוס אולי ירחם...'

כשהבחין הסבא שהבחור סיים לקרוא את המכתב, אמר לו: 'על פי הלכה אינך מחויב למחול לו (ראה רמ"א או"ח סי' תרו, א), הוא עשה מעשה אשר לא יעשה, פגע בך על לא דבר, אין לך חיוב למחול לו.'

'אבל כבר מחלתי!' ענה הבחור בנימת פשטות, 'לא עכשיו. מיד אחרי המקרה מחלתי מחילה גמורה לכולם. לה, ולמחותן, ולמחותנת, ולמי שהוציא את הדיבה. אותה בת קול שהכריזה על הזיווג הכריזה על ביטולו. מוציא הדיבה והחותן אינם אלא שלוחי מרום, ומה לי לכעוס עליהם?'

נרגש ונרעד הסבא מסלבודקה. הסיר את כובעו מעל ראשו והניחו על השולחן. עטור בכיפתו הגדולה ניגש אל הבחור, כופף את ראשו לפניו וביקש ממנו: 'הנח את שתי ידיך על ראשי וברכני! וביאר הסבא מסלבודקה: 'ממי מבקשים ברכה? הלא מצדיק מופלג. חכמינו ז"ל אומרים (ר"ה יז). 'כל המעביר על מידותיו מעבירין לו על כל פשעיו', אתה נקי וזך, צדיק אתה, ברכני נא!' (מרוה לצמא)

מפות צחורות כיסו את השולחנות. בית הכנסת היה מואר היטב בזכות מאות הנרות הנתונים בבזיכי הנברשות. חלק מהמתפללים הקדימו לבוא ולהכין את נפשם בלימוד תורה או באמירת תהילים לקראת תפילת ליל שבת קודש.

בתוכם נצפה גם גביר העיירה שנכנס בצעדים מדודים בפתח בית הכנסת, פניו קורנות מאושר ועיניו נוצצות מהתרגשות בלתי מוסתרת. וכל זאת לכבוד מה? לכבוד האורח הצעיר שצעד לימינו, עלם חמודות בעל תווי פנים המשלבים שנינות, פיקחות ואצילות הנפש גם יחד, הלא הוא חתנו המיועד, מבחירי ישיבת סלבודקה המעטירה אשר בליטא.

הוא הזמין את חתנו לשבות בעירתו בשבת זו, אחת השבתות שבין האירוסין לנישואין, למען יוכל להכיר מקרוב את משפחת המחותנים. אל סתר לב המחותן התגנבה גם המטרה להתפאר בחתנו המהולל בפני בני קהילתו.

'נו, מה דעתכם על ה'אתרוג' שלי?' התרברב הגביר באזני אחד מבני הקהילה.

זה האחרון, שלא פינה מימיו זמן לתקן את מידותיו, והיה קרוב מתוכו במידת קנאה וצרות עין, הפטיר בנימה של זלזול: 'מה אומר לכם? מה יש לי להביע דעה בשלב זה אחרי השידוך הוא כבר עובדה קימת? כנראה זה מה שחפשתם...'

חרד המחותן ושאל בחשש: 'למה כוונתך?' אך הוא השתמט ככומס סוד: 'די במה שאמרתי, אין טעם להוסיף לשוחח בענין זה עוד...'

מרגע זה ואילך ירדה קרנו של החתן בעין המחותן. 'מי יודע מה מסתתר מאחורי הנהגתו המזויפת של החתן?' חשב. הוא החל לעקוב אחרי הבחור בחשדנות. כל חיוך התפרש כקלות ראש. כל אימרה שנונה - כיהירות. כל איפוק - כחולי נפש.

המחותן שיתף את בני הבית בחרדותיו וספקותיו, והאווירה בבית במשך כל השבת היתה טעונה ומתוחה.

כשחזר הבחור לישיבה בסלבודקה שוגר אחריו שטר התנאים בתוספת דמי פיצוי וקנס מהמחותנים על ביטול השידוך.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלחו מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

מהו הנוסח המקורי של ברכת 'הטוב והמטיב'?

- שבה נזכרים בנין ירושלים ושיבת מלכות בית דוד למקומה, משום "שבאותה שעה שחרבה ביתר, נגדעה קרן ישראל, ואינה עתידה לחזור עד שיבוא בן דוד" (לשון תלמוד ירושלמי). ותיקנו לברך ברכה זו בברכת המזון, ולא בסמוך לברכות 'בונה ירושלים' ו'את צמח דוד' שבתפילת 'שמונה עשרה', כדי להורות לנו שאפילו בשעת כעסו אין הקב"ה עוזב את ישראל, ועושה להם ניסים ונפלאות, ועל כן לא ידאג האדם שמא יחסר לחמו. [שו"ע קפט, א, ומשנ"ב ד; בו"מ דרשו, 1]

חמשים ושנים שנה לאחר חורבן בית שני, נחרבה העיר ביתר ונהרגו בה רבבות מישראל. במשך מספר שנים סירבה מלכות רומי לאפשר את קבורתם, וגופותיהם היו מוטלות בבזיון רב; וביום שבו ניתנה רשות לקוברם, תיקנו חכמים שבאותו הדור ברכה: "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם הטוב והמטיב לכל"; דהיינו, הטוב - על שלא הסריחו, והמטיב - על שניתנו לקבורה. והסמיכו חכמים ברכה זו לברכה השלישית של ברכת המזון

מדוע מוסיפים לברכת 'הטוב והמטיב' שלוש 'מלכויות' ו'גמולות'?

השלישית. ועוד אחת - מאחר ותיקנו להזכיר את מלכות שמים כנגד הברכה השלישית, תיקנו להזכיר את מלכות שמים גם כנגד הברכה השנייה, שאף בה לא נזכרה מלכות שמים. וכתבו הראשונים בשם המדרש, שיש לומר גם שלוש 'הטבות': "הוא הטיב, הוא מטיב, הוא ייטיב..."; וכן שלוש 'גמולות': "הוא גמלנו, הוא גומלנו, הוא יגמלנו", כיון שעיקרה של ברכה זו הוא ההודאה על הטובות שעושה עמנו השי"ת וגמילות חסדיו עמנו; וכן מנהג רוב ישראל. [שו"ע קפט, א, ומשנ"ב ד; וראה בו"מ דרשו, 8]

בהמשך לאמור: לאחר שנתקן הנוסח הקצר לברכה הרביעית שבברכת המזון, תיקנו חכמינו ז"ל להוסיף ולהזכיר בה שתי 'מלכויות' נוספות, מלבד "מלך העולם" שבתחילת הברכה: "מלכנו... המלך...". שלוש 'מלכויות' אלו הן: אחת, לברכה זו עצמה. אחת, כנגד הברכה השלישית - 'בונה ירושלים' - שנזכרה בה מלכות בית דוד, והיה ראוי להזכיר בה גם את מלכות שמים, אלא שאין זה ראוי להזכיר יחד מלכות שמים עם מלכות של בני אדם; ולכן מזכירים מלכות שמים בברכה זו, כנגד הברכה

האם מותר לדבר באמצע אמירת 'הרחמן'?

שכתבו, שראוי לשבת עד לאמירת 'עושה שלום', שהיא כעין אמירת 'עושה שלום' בסוף תפילת העמידה. ואחר כל 'הרחמן' יש לענות 'אמן', וכמנהג ישראל, על פי דברי חכמינו ז"ל, לענות 'אמן' לאחר כל תפילה, בקשה, או ברכה, אף כשאין בהן הזכרת שם שמים, וכגון 'מי שברך' שבקריאת התורה, או ברכה שאדם מברך את חברו. אולם, אסור לענות 'אמנים' אלו במקום שאסור להפסיק בדיבור. [משנ"ב קפט ה; בו"מ דרשו, 2-3]

כאמור, הברכה הרביעית שבברכת המזון נתקנה להודאה על שתי הטובות - שהרוגי ביתר לא הסריחו, וניתנו לקבורה, והוסיפו עליה שלוש 'מלכויות', 'הטבות' ו'גמולות'. והברכה מסיימת במילים "אל יחסרנו", ושם יש לענות 'אמן' על הברכה. וכבר מימי הגאונים נהגו ישראל להאריך בברכה זו, ולומר בקשות שונות המתחילות במילה 'הרחמן'; ומתחילת בקשות 'הרחמן', אין איסור להפסיק לצורך, אך אסור להפסיק שלא לצורך, ובפרט אם מברכים על הכוס, שאין להפסיק עד לאחר שתיית היין. ויש

* השוכח לומר 'יעלה ויבוא' בברכת המזון בראש חודש שחל בשבת, אינו צריך לברך שנית. ואם שכח בשבת לומר 'רצה', יברך שנית, ויאמר 'רצה' וגם 'יעלה ויבוא'.
* מי ששכח לומר 'רצה' בסעודה שלישית של שבת, אינו צריך לברך שנית; אך אם נזכר בטרם התחיל ברכת 'הטוב והמטיב', יאמר את ברכת ההשלמה, ונחלקו הפוסקים אם יחתום ברכה זו.
* מי שאכל פת בשבת לפני השקיעה, והמשיך בסעודתו עד למוצאי שבת, יאמר 'רצה' בברכת המזון. וכן כשמברך במוצאי יום טוב וראש חודש על מה שאכל לפני השקיעה, יאמר 'יעלה ויבוא'

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם מותר לנגוע במגבת רטובה לאחר נטילת ידיים?

שהרי בניגוב שלאחר נטילה שנעשתה כדין, במים ראשונים ושניים - המים טהורים, ובנטילה שלא כדין, המים אינם נטמאים ויש מהמחמירים שכתב, כי במגבת ביתית המשמשת לאנשים בודדים אין לחשוש לכך, כיון שבימינו נוטלים בשפיכת רביעית ויותר בבת אחת, ובדרך כלל המים אינם נטמאים.

[בו"מ דרשו קסב, 44]

מגבת במקום ציבורי, הרטובה במידה של 'טופח על מנת להטפיח', דהיינו שהנוגע בה ירטב דבר אחר ממגעו - יש אומרים, שאין לנגוע בה לאחר נטילת ידיים, כיון שמצוי שספוגים בה מים טמאים מידיהם של אנשים שלא נטלו כדין וטימאו את המים. אולם, יש אומרים, שבנטילה שלא נעשתה כדין, המים אינם נטמאים, וממילא אין לחשוש שהמים הספוגים במגבת טמאים,

לפתוח את
היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה